

Szerkesztőségi iroda:

Nagy-Becskek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Nagybecskerek, 1900.

XXIX. évfolyam. 186. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre — — — — 24 kor.

Félévre — — — — 12 »

Negyedévre — — — — 6 »

Egy óra — — — — 2 »

— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Kedd, augusztus 14.

Kilencszáz esztendő.

Zengjen ma szent harangszó, hozsánna szálljon Isten egébe, Kárpátoktól Adriáig hálaadó öröm érzése hassa át a sziveket, hogy magyarokul értük meg e hazában a kilencszázadik évfordulóját annak, hogy keresztények lettünk. Ha ez nem történik ezelőtt kilencszáz évvel, úgy ma nem Magyarországának hívják ezt a földhátat, amely a mi hazánk, a mi édes hazánk.

Egész Európa keresztény volt akkor, kivéve Árpád népét, mely mint a nagy népvándorlás befejezője, a fegyver jogán szerzett magának helyet a népek nagy családjában. Mikor az 1000-ik esztendőt írták, egy providenciális állambölcs volt a magyarok vezére: Vajk, a későbbi nagy királyunk, Szent István.

Belátta nagy elméjével, hogy a folytonos harci készsége kényszerített magyar nemzet, amely még akkor Hadurnak áldozott, számban teljesen kipusztul, ha nem alkalmazkodik az európai szokásokhoz és első sorban, ha nem lesz keresztény.

Krisztus szelid tanának, a szeretetnek vallása, csakhamar átalakította a nemzet jellemét. A zsákmányoló hadak helyett az anyaföldtől, a véren szerzett haza talajától várta megélhetését; a tértítő szerzetesek megtanították a magyart a föld művelésére, gyümölcsstermő fák ültetésével vették kezdetüket az állandó telepek, amikből a későbbi községek és városok lettek.

Ha Árpádot honalapítónak nevezi a történelem, úgy Szent Istvánt joggal nemzetünk fentartójának lehet nevezni. Ha bölcs intézkedéseivel nem teszi keresztényvé a magyart, úgy talán még mai nap is harcot barcolnának Európa népei a Kárpátok szegélyezte hazáért, annak birhatásáért.

Az ellentétes irányban terjeszkedő germán és szláv elemek éppen hazánkban találkoztak volna össze, ha közbe nem lépnek a magyarok, akik ime 900 esztendő óta állandó akadályai a germán és szláv fajok létérti harcának.

Ma már általános európai szükséglet, hogy a nemzetközi egyensúly fel ne bomoljék: Magyarország létezése. Nem jöhet, nem lehet oly népek csatája, amely Magyarországnak, mint ilyennek eltörlését vonná maga után. Az összes világhatalmak, amelyek egymás iránt féltékenységgel telvék el, egyaránt megegyeznek abban, hogy Magyarország ha nem volna Európa közepén, úgy teremteni kellene. A külföldi háborúk miatt tehát Magyarország nyugodtan bevárhatja a második ezer évet, ha Szent István nyomdokain továbbhaladva, a megváltozott korszellemhez képest jelöli ki magának a követendő irányt.

Szent Istvánnak tulajdonítják a mondást: Regnum unius linguae imbecillum est, vagyis hogy az egynyelvű birodalom erőtlén. E helyett a nagy király az akkori idők jelszavához képest az országot lakó nemzetiségek különbözősége mellett a vallás egységére törekedett. És célját érte. Magyarország egy emberöltő alatt teljesen keresztény lett.

Azóta sokszor és sokat változott a kor eszméje. Jött a mongol, vadonná pusztította e hazát, a népet halomra gyilkolta, de véréldozataink árán megmentettük Európa többi országait e pusztító

hordáktól. Jött a török, kétszáz éven át tartóztattuk föl terjedő hatalmát, véd-bástyái voltunk nyugatnak, de Mohácsnál elvérzettünk belső meghasonlások miatt, amelynek következményeit még máig se heverte ki nemzetünk.

Annyi történelmi tény, hogy úgy a mohácsi gyászos emlékü csata, mint a mohi pusztai nagy temető előtt nemzetünk, a magyarság számban jóval több volt, mint manapság. Beigazolta ekként történelmünk, hogy a magasabb kultúra mindig beolvasztja az alacsonyabb kulturát. Midőn persze nemzetünk a nagy küzdelmek során számban megfogyatkozott, idegen kultúra kerítette hatalmába még a megmaradt magyarságot is és ez lett az oka, hogy bár vallásra nézve egy volt a magyar, de az országot lakó nemzetiségek különbözőek voltak mindig.

Jött azonban Mohács után a reformáció. Dacára az akkori szigorú törvényeknek, éppen a magyarság közt terjedt el leginkább és az új Magyarország, amidőn megszabadult a nyakán ülő töröktől, a sokkal ádázabb osztrákok vette nyakába, mely terjeszté, sokszor tüzzel-vassal a katholicizmust, de irtotta a magyart, ahol csak lehetett. Kolonich, Karaffa és egy rakás átkos emlékü név fogyasztotta a magyarok sorait s bizony joggal mondhatja a költő: „és annyi balszerencse közt, oly sok viszály után, megfogyva bár, de törve nem, él nemzet e hazán!”

Mögöttünk állva a történelem, levonhatjuk belőle az üdvösséges tanulságot, hogy akkor járunk el Szent István nyomdokain, ha a nemzeti egységre törekszünk a vallási egység helyett. A magyar nyelv legyen az összekötő kapocs ez ország népei között, a magyar kultúra fölénye hódítsa meg a különböző itt lakó népeket, a magyar törvények és intézmények jósága tegye kedvessé a hazát, e földet mindnyájunk édes hazájává és ily értelemben folytatott magyar nemzeti politika tegye egy-két emberöltő múlva teljesen magyarrá e hazát.

Magyaré legyen a föld, magyaré a rajta lengő kalásztenger, a szőlő nedve, a föld méhének rejtett kincsei; a magyar szó, magyar dal búbája árasztja el boldogsággal a magyar földön élő honfiakat, honleányokat, akik büszkén vallják magukat a világ legszebb, legzengzetesebb nyelvét beszélő Isten teremtményeinek. „Jó kedv, bőség” legyen osztályrészünk, számíztva az inség, nyomor és betegség, hogy számban meggyarapodva, erőben, jólétben tölhessük meg államalkotó fajunk ittlétének a második millenniumát. Okulhatunk siralmas múltján nemzetünknek, azért nem boldogulhattunk, mert nem volt köztünk egyetértés soha; de ha a mai ritka évforduló egyesíti a sziveket, érzelmeket a haza szeretetében, ha gyermekeink tanui lesznek apáik lelkesedésének: a reánk következő nemzedék majd megcáfolja azt a szálló igét, hogy nem boldog a magyar!

Ha ez így lesz, akkor elnémulnak a nap-nap után megújuló panaszok, hogy a magyar már nem élhet meg az ősi hazában, hogy vándorbotot kell kezébe venni, hogy idegenben keresse megélhetését s helyettük idegen nevek viselői szerzik

meg a termést adó földet, akiket csak a haszon érdekel, a hazaszeretetről fogalmuk sincsen.

Belső sorvadás szimptomái ezek, amit ha gyorsan meg nem akadályoznak intéző férfiaink, úgy az az ország, amelyet tatár, török, német meg nem dönthetett, magától oszlik föl, mert „szu költözött az élő fába, amely gyökeréig rágja ki azt.”

Mindennek dacára a lelkesedés örömhajjai tulengik a Kárpátok bércseit. Kilencszázados örömtünnepünk visszhangja messze bejárja a művelt külföldet. A nemzetek irigykedve nézik multunkat és boldogoknak magasztalnak, különösen midőn a népek versenyében, a párisi világkiállításon oly fényesen mutattuk be haladásunkat.

És mi még sem vagyunk önmagunkkal megelégedve. Mintha a keresztnek gyújtott miriád csillagfény nem volna teljesen tiszta, mintha az a virág-tenger, zászlóerdő, amelyet Esztergomban szórunk nagy multunk dicső emlékének, még sem hirdetné a teljes örömet.

Valóban így van. Öröm vegyül az örömben. Vannak, akik avatatlan kézzel nyultak az országos ünnepség rendezéséhez s tapasztalat hiányában majdnem pártünnepé tették, mintha a történelem sokat törődne az epigonok pártoskodásával! Pedig ez az ünnep nem lehet pártkérdés, mert a kereszténység fölvétele nálunk a kultúra invázióját jelenti a magyar földre, ezzel veté meg első nagy királyunk az ország alapját, ez szerzé meg koronájának azt a fényt, melyben kilencszáz év változó viharai után mai nap is ragyog. Így lett a nemzet mai ünnepe egyszersmind a királyság ünnepévé.

A Gondviselés szereti a magyart, mert megvilágosította az utolsó percben esztét, gondolkozását, hisz ez az ünnepség, ez a tisztelet neki szól, a magyarok Istenének, akit tisztelni tartozik minden magyar, bármilyen rítus szerint imádja is őt.

Eppen azért hátalatt szívvel ünnepejtünk e mai napon, nem csak a katolikusok, de a többi vallásfelekezetek is, hisz ezek is a katolikus felekezetből váltak ki az idők folyamában. Mert nemzeti ünnep e ma nevezetes évforduló, a politikai értelemben vett magyarságnak államává való alakulása, amidőn királyával, nagyjával együtt belépett a keresztény Európa népeinek nagy családjába.

Méltán és joggal zendül föl tehát e haza minden templomában e napon a „Te Deum” hálaadó zsolozsmája; a hivatalos Magyarország királyával együtt ünnepli ezt a nagy évfordulót, együtt a néppel, jelezvén a jövőndő egységes magyar nemzetet, mely a mostani átmeneti időszak elmulta után fog kialakulni. Hálát ad az egész magyar nemzet az Egek urának, hogy megértük ezt az évfordulót, egyben vig esztendőket kérünk a multban annyit szenvedett nemzetünk számára, amely csudálatos módon emberül teljesítette hivatását mindenha. És hogy ezt a jövőben is tehesse, kérjük ehhez a világok sorsát intéző bölcs Mindenható áldását.

Ugy legyen!

Ballière Sándor.

Ismertetés.

A kir. tábla jogerősen kimondotta, hogy az államügyész által br. Kaas Ivor és Dániel László, mint társszerzők ellen emelt sajtóügyi vádat Dániel László ellen elejti, mert D. L.-nak, Kaas Ivor báró vallomásaival megegyező tagadásával szemben, a kir. ügyész felebbezésében újlag is kifejtett bizonyítékok a sajtójogi vétesség jellegét meg nem állapíthatják.

Ezen eset indokából, mint részben érdekelt fél, kötelességemnek tartom a nagyközönséget a leginkább ellenem irányított hírlapi támadás történetéről kellőképpen tájékoztatni.

A politikai helyzet egén összetornyosult vészterhes felhők korszakában, 1899. évi január hó elején, egy cikksorozat látott napvilágot a „Budapesti Hírlap“ hasábjain, mely „A rendszer Torontálban“ címet viselte és mely a vármegyei állapotok és egyes főhivatalnokok, közöttük leginkább a főispán tevékenységével foglalkozván, a valónak ügyes elferdítése és még ugyesbben gyanúsító előadása útján, látszólag oda törekedett, hogy a harcias szellemű politikai helyzet hatása alatt a vármegyei kormányzatban **személyváltozást** idézzen elő.

A cikkek célt tévesztettek, mert a vármegye színe-java (köztük gr. Csekonics Endre, gr. Karácsonyi Jenő, gr. Szapáry Pál, br. Nikolics Feodor, br. Gerliczy Ferenc, br. Gudenuszok, Rohonczy Gedeon, Babics József, Jekelfalussy Zoltán, Karácsonyi Andor, dr. Papp Géza, Talliánok, br. Baich Iván, Damaszkín Arsen, stb. stb.) és a vármegyei székhely összlakossága (politikai nézet, vallás és nemzetiségi különbség nélkül) 1899. január 15-én és 16-án osztatlan megünnepelte megtámadott főispánját, és úgy a fáklyászene, mint a diszebed és közgyűlés szónokai egyhangulag elítélték a **névtelenség mezébe öltözött cikkirót**.

A vármegyei közönség részéről nyújtott fényes elégtétel mellett és a közgyűlésen részt vett főurak óhajására, épen az akkori politikai helyzetre való tekintettel, két barátom, névleg Rohonczy Gedeon és Jekelfalussy Zoltán által, elégtételt kérttem a „Budapesti Hírlap“ érdekelte szerkesztőjétől, br. Kaas Ivortól, kinek megbízottaival azután a következő együttes jegyzőkönyv vétetett föl:

(Kivonat.)

„Rohonczy Gedeon és Jekelfalussy Zoltán, mint Rónay Jenő ur megbízottai, elég-

tételt kérnek br. Kaas Ivor urtól a „Budapesti Hírlap“ban „A rendszer Torontálban“ címen megjelent cikkekben foglaltakért.

Szent-Iványi Árpád és Ivánka Oszkár, mint br. Kaas Ivor ur megbízottai kijelentik, hogy a hivatkozott közlemények közül az, mely a perlaszi körjegyző dolgát tárgyalja, a „Hazánk“ egyik régebbi számából van átvéve, a többi közleményeket illetően, **Dániel László ur kifejezett kívánsága folytán, tudomására hozzák Rónay Jenő ur megbízottainak, hogy ezen cikkekhez az anyagot és adatokat Dániel László ur adta br. Kaas Ivornak és ezek tartalmáért a teljes felelőséget Dániel László ur kívánja elvállalni.**

E közben Dániel László a január 15. és 16-iki szónoklatokról értesülvén, az elítélt névtelen írórt sorompóba lépett és az összes szónokokat provokálta, kettejükkel később meg is verekedett, hárommal pedig jegyzőkönyvileg rendezte a dolgot.

Br. Kaas Ivor megbízottainak kijelentése után Dániel Lászlótól kérttem elégtételt, tőle azonban már nem az egész cikksorozatot, hanem csak a személyes támadásért, mert ismét csak az akkori politikai helyzet mellett nem mutatkozott megengedhetőnek, hogy **lovagias uton hallgattassuk el azon vádakot, melyek hivatalos működésre vonatkoztak, sőt inkább alkalmat kellett nyújtanom, hogy bizonyíthassa vádjait a most már ismert vádoló, kinek mint 10 éven át vármegyei tisztviselőnek, részben főjegyző, később alispánnak, a vármegyei rendszerről közvetlen tudomással kellett birnia.**

Ezen eljárás közben a következő jegyzőkönyv vétetett föl:

„Jegyzőkönyv.

Felvétel 1899. évi január hó 18-án.

Jelen voltak: Rónay Jenő ur részéről Rohonczy Gedeon és Jekelfalussy Zoltán, Dániel László ur részéről Viczián Antal ezredes és Szent-Iványi Árpád.

Tárgy:

Rónay Jenő megbízottai elégtételt kérnek Dániel László urtól a „Budapesti Hírlap“ folyó évi január hó 10-én megjelent „A rendszer Torontálban“ című cikknek a Roulette-játékra vonatkozó részéért, mely által Rónay Jenő ur egyéni becsületében érezte magát sértve.

Kijelentik egyben, hogy ezzel az említett cikksorozatoknak a főispáni állással és működéssel összefüggő többi részét elintéztéknek

nem tekintik, hanem arra nézve fentartják maguknak a jogot, hogy a vádak alaptalanságának bebizonyítása céljából a sajtóbíró-ság utját választják.

Rohonczy Gedeon,
Jekelfalussy Zoltán.

Dániel László ur segédei a fentebbi kijelentést tudomásul véve, kijelentik, hogy a „Budapesti Hírlap“ folyó évi január hó 10-iki számában megjelent cikknek a Roulette-asztalra vonatkozó része nem azon szándékkal íratott, mintha Rónay Jenő ur mint professzionátus bankár vendégeit kifosztani akarná, hanem csak mint az ostorozott rendszer illusztrálása került az említett cikkbe.

Ezen Roulette való hivatkozással Rónay Jenő ur becsületét távolról sem akarta érinteni vagy pláne sérteni, mert tudta, hogy a Roulette-bankot ugysem Rónay Jenő ur, hanem többen összeállva, főleg nők is adták.

Ez okból Dániel László ur felette sajnálja, ha a közlemény intencióját bárki is félre értve, azt Rónay Jenő ur becsületé elleni támadásnak nézte. Kijelentik egyúttal azt is, hogy Rónay Jenő ur segédei ezen nyilatkozatot a lapokban is közzé tehetik.

Viczián Antal, ezredes.

Szent-Iványi Árpád,

Dániel László megbízottai.

Rónay Jenő ur segédei ezen kijelentést tudomásul veszik és ezzel az ügy lovagias része elintéztéknek tekintetik.

Kelt mint fent.

Viczián Antal, ezredes, Rohonczy Gedeon,
Szent-Iványi Árpád, Jekelfalussy Zoltán,
Dániel László ur mint Rónay Jenő ur megbízottai, segédei.

A sajtóügyi feljelentés hivatalból megtéve, a törvény szerint előírt fokozatos felelőség elvénél fogva első sorban a szerkesztő br. Kaas Ivor hallgattatott ki, ki is ez alkalommal a következő vallomást tevő:

„A panasz tárgyát képező és a „Budapesti Hírlap“ 1899. évi január hó 7., 8. és 10-én kiadott 7., 8. és 10. számában „A rendszer Torontálban“ feliratu cikksorozatnak szerzője részben én vagyok, és azok tartalmáért részben a felelőséget el is vállalom. A cikksorozathoz az adatokat Dániel László torontálmegyei földbirtokos és ottani volt alispán szolgáltatta, a ki azokat iratba foglalva adta át nekem felhasználás végett. Dániel írásban foglalt információja birtokomban

A „TORONTÁL“ tárcája.

Füredi levél Balaton-Földvarról.

— A Torontál eredeti tárcája. —
— augusztus 12.

I.

Napoleon azt mondta Ausztriáról, hogy az mindenütt egy eszmével és egy hadsereggel megkésik. Körülbelül így vagyok én füredi leveleimmel, mert ahhoz, hogy én ezeket még idején, tehát oly sikerrel megírjam, hogy ösmerőseimet és a „Torontál“ olvasó közönségét az általam látogatott fürdőhely fölkeresésére buzdítsam, vagy ennek kerülésére figyelmeztessem, magam nagyon későn látogatok oda.

De tehetek én arról, hogy, hála legyen a jó Istennek, nekem a fürdőhelyek fölkeresése soha sem valami sietős.

Most is csak a rokonai és baráti összeköttetés hozott ide. De ezen fölül meg azon meleg érdeklődés, a melylyel az általam még másképp nem, hanem csak a vasuti kocsi ablakából látott Balaton iránt viseltetem.

Ha életemben valaminek legmelegebb viszonzását találtam, úgy az bizonyos azon meleg volt, a mely mult hó 28-án ideérkezésemkor itt fogadott; szerencsémre ilyen vonzalmal hőséghez már otthonról is hozzá voltam szokva és ilyen kisért utamon este 7 től másnap d. e. 10¹/₂ óráig, kerül pedig egy vasuti jegy Budapesttől ide és vissza 14 kor. 50 fillérbe, mert az utóbbit 40%-os olcsósága miatt kell így megváltani; érvényessége október végéig tart, hogy Nagybecskerekéről Budapestig az utazás mibe kerül, fölösleges emlitenem.

Földvár a Balaton-tó déli oldalán egy szépen befásított dombos part oldalán és annak tetején 51 kisebb nagyobb villával terül el. Van ezen kívül 4 nagy szálló 75 jól berendezett szobával, a „Kupa-vezér“ nevű szállóhoz közel fekvő jó berendezésű étkező és zenélő szobával.

Van itten többrendbeli Tenniss-hely, az Athletikai Klub vívó és testgyakorló termével, ennek saját házában, melyben egyszersmind 12 kiadó szoba is van.

A nagy közfürdőházban mintegy 50—50 női és férfi öltöző kabin van, úgy hogy a várakozás kényyszerűsége nagyon ritkán fordul elő. A fürdőzésért 50 fillért, az ahhoz való ruha és lepedővel összesen 80 fillért kell fizetni. Ez lehetne valamivel olcsóbb is, ha nem másként 20 vagy 25 fürdőjegy megváltásával.

Az említett 51 villában is nagyobb meg kisebb lakás és szoba kiadó.

Az itt nyaraló és fürdőző közönség között szórványosan külföldi is akad, de java rész a Dunántuli birtokosok, budapesti tekintélyesebb kereskedők, gyárosokból és nagyobb rangú fővárosi tisztviselőkből kerül ki és a villák is tulajdonlag ezek tulajdonát képezik, számos villa magyar főúr, kik itt is nyaralnak.

Röviden kifejezve Balaton-Földvár közönsége a legválogatottabb magyar uri és így az ide látogatás mindazoknak, kik ilyen társaságban jól érezhetik magukat, melegen ajánlható. De mert a Balatonban való fürdés mind egészségi, mind kellemességi tekintetben, minden más tóban való fürdést fölülmulja, mert továbbá különösen itt a bársonysimaságu fővenyes tó fenekén mint egy 200 méternyi lehet haladni, míg a víz mélysége a 150 cmtrt meghaladja, Balaton-Földvár fürdőtelepének fölkeresése nagyon érdemes.

Az itt tartózkodás költségei, hazánk drágább és olcsóbb gyógyító és fürdőhelyei között úgy lehet mondani közepes mértékűek.

A lakószobák árai 1 és 2 ágyúknál 3 koronától 3 korona 60 fillérig, illetve 4 koronától 6 koronáig terjednek, kiszolgálás személyenkint naponta 40 fillér.

Azok részére, kik megközelítően számot szeretnek vetni avval, hogy mennyit költhetnek el nyaralás és fürdőzésre, kívánatos volna, ha előre meghatározott napi vagy heti egységárért lehetne étkezésbeli ellátást kapni. Ilyen intézkedés sok előnyvel jár nem csak a közönség, hanem a vállalkozó részére is.

Végül még csak azt kell különösen kiemelnem, hogy általános főfogásnál, de az eddig tett saját tapasztalásom szerint is, Balaton-Földvár az ő szép és terjedelmes, a domb felé terjedő erdő, sétáló helyeinél, kedvező tóparti viszonyainál, jó vasuti összeköttetéseinél fogva a Balaton-tavi nyaralóhelyek legelsőbbjei közé sorakozik. A hajózási összeköttetés lehetne jóval előnyösebb is.

Nem mulaszthatom el a gyorsvonattal ide utazókat a kocsiban bennrekedésnek könnyen bekövetkezhető veszélyére figyelmeztetni, mert a megállás ideje csak egy perc, rendes málhások vagy hordárok pedig itt nincsenek, bár minden gyorsvonatból szép számú utas száll ki.

Ezen veszély ellen egyelőre mást nem lehet tenni, mint a kézi podgyaszt jólevele a kijáráshoz kikészíteni, nehogy evvel együtt bennrekedjünk. Ha néhány gyermekkel történik az utazás, a helyzet még bajosabb, — no de hát a ki mind ezen nehézségekkel még meg nem küzdött, az utazzék a bummlival.

..... f t.

van, azt legközelebb be fogom csatolni, a mikor is annak alapján megállapítható lesz, hogy mely állítások és kifejezések irattak a Dániel információi alapján és melyek azok, a melyeket én a magam kezdeményezéséből irtam és a melyekért a felelőséget kizárólagosan fogom viselni. Már itt megemlítem, hogy Dániel László az információjában megírt tényekért és kifejezésekért a felelőséget hajlandó viselni, a részben tehát a felelőséget reá át is háritom."

Ezen kihallgatás után körülbelül egy hónap múlva idéztetett újra br. Kaas Ivor, hogy a kéziratot átadhassa és vele együtt Dániel László, hogy vallomást tegyen. A második kihallgatásnál br. Kaas Ivor következőleg nyilatkozott:

"A multkori kihallgatásom alkalmával említett írásbeli információt be nem mutathatom és bemutatni hajlandó sem vagyok, mert az általam írt cikkek szerzőségét egészben elvállalom."

Egyben br. Kaas egy a vizsgálóbíróknak átadott listában felsorolt bizonyító adatoknak beszerzését kérte.

E helyütt megjegyzem, hogy Dániel László kézírata, a köztem és br. Kaas között folyt lovagias tárgyalások alkalmával felemutattott és azt eme tárgyalásokban részt vett urak és magam is olvastam és hogy a br. Kaas Ivor által bemutatott jegyzék a bizonyító adatoknak oly precíz megjelölését tartalmazza, melyet br. Kaas, mint Torontálvármegyében alig ismerős, önmaga össze nem állíthatott.

Ugyanezen alkalommal Dániel László is kihallgatott és az adatok szolgáltatását beismervén, azt jelenti ki, hogy „nézetem és meggyőződéseim szerint én az inkriminált közleményekért felelőségre vonható nem vagyok, mert a panaszolt közlemények szerzője nem én vagyok, hanem a mint Kaas Ivor báró ur maga is beismerte, ő azoknak a szerzője, én csak az általam megjelölt adatokat szolgáltatottam Kaas bárónak, de azokat is csak tetszése szerinti felhasználásra, az ellenzéki képviselők közt való népszerűvé tételre."

Tovább azután Dániel László a bizonyító adatok beszerzését kéri és azt, hogy a beszerzendő adatokat betekinthesse.

Egy későbbi kihallgatás alkalmával Dániel László a feleletadást ekként tagadja meg:

"Én ezen ügyben panaszoltként szereplek, felfogásom szerint a sajtóeljárás szelleme azt kívánja, hogy az állított tények bizonyítása ne a vizsgálat során jegyzőkönyvileg, hanem az esküdtszék előtt élő szóval történjen: én tehát a most előem terjesztett kérdésekre az érdemleges feleletadást megtagadom.

Ha az esküdtszék előtt ezen kérdések fel lesznek vetve, akkor ott a megfelelő fölvilágosítást készséggel meg fogom adni."

A vizsgálat befejezte után az államügyész benyújtotta a vádiratot és kérte br. Kaas és Dániel társszerzők ellen a sajtóügyi eljárást. Br. Kaas a vádolást tudomásul vette, ellenben Dániel László keresetösségi kifogással élt, mert az adatok szolgáltatásáért társadalmi uton már megfelelt és azokért kész a törvény előtt is bármikor helyt állani, de ezen helytállás nem azonos a vádiratban kontemplált sajtóvétségért való felelőségre vonással. A sajtóbíróskodás elé nem akar állani, mert ő nem szerző, a szerző báró Kaas, ő (Dániel László) csak adatokat szolgáltatott, de azokat se hirlapi közlés céljából. Ezen kifogásokban Dániel tagadja a szerzőséget és menekülni óhajt azon felelőségtől, melyet Szent-Iványi Árpád és Ivánka Oszkár nyilatkozata szerint teljesen viselni ajánlkozott, — de melyet a január 18-án felvett jegyzőkönyvben, mint a sajtóbíróskodás előtt viselendő tudomásul vett, — azon felelőségtől,

melyet a vizsgálat során is az esküdtszék előtt viselni ígérkezett.

Az I-ső foku bíróság Dániel László kifogásainak helyt adott, mert a lovagias uton tett beismeréseket nem azonosította a sajtóügyi felelőséggel és a másod foku kir. tábla a kir. ügyész felebbezését elutasította, mert tagadásával és még inkább br. Kaas beismerésével szemben D. L. sajtóügyi vétkességét ő sem állapíthatta meg. Ezen az uton Dániel László szabadult a megírt cikkek valótlanságaiért tartozó felelőségtől és viselni fogja a vádat egyedül br. Kaas Ivor, ki Torontálvármegyét és az itteni viszonyokat per absolute nem is ismeri.

Bizonyára érthetetlen lesz a nagyközönség előtt, hogy az a Dániel László, a ki a névtelenség homályából az első támadásra látszólag önként kilépett és a ki a közleményekért a teljes felelőséget viselni kívánta, mi okból fujta meg az esküdtszék eljárást küszöbén a takarodót.

A dolognak magyarázata egyszerű, Dániel László elhírtelenkedve vádolt és prima furia a bizonyításra is vállalkozott, sőt mi több a teljes felelőséget is vállalta.

De már január 18-án beismerte, hogy a személyes támadás nem volt alapos és felette sajnálja, ha intencióit félre értették, de a hivatalos tevékenységre vonatkozó vádakát még január 18-án a sajtóbíróskodás utján rendezendőknéket vette tudomásul.

A vizsgálat során megkísérelte a bizonyítást, azonban óvatosságból már látni is akarta a megjelölése folytán beszerzendő adatokat.

Meg is nézte és látta, hogy az a sajtóügyi eljárás országgra szóló blamage lesz a vádaskodó volt főjegyző, alispán, orsz. képviselő, nógrádi főispán stb-re, — mert a beszerzett adatok azt bizonyítják, hogy az ócsárolt rendszerben 10 éven át ő játszotta az első hegedűt, sőt hogy a felsorolt konkret vádak körül éppen ő fejtette ki a legnagyobb tevékenységet, hiszen a bekövetelt összes hivatalos iratok az akkori alispánnak, Dániel Lászlónak majd mind sajátkezűleg írt fogalmazványai. Elszomorító lehetett reá nézve nagyon, hogy egy vármegye életéből a távozott alispán vád gyanánt csak néhány oly konkrét adatot tudott felsorolni, melyek éppen legnagyobbára az ő művei.

Igy fölfegyverkezve persze nem lehetett az esküdtek elé állania és sokkal tanácsosabb volt, ha maga br. Kaas kísérti meg szerencsésjét, kire legalább a nevetésig menő rossz akaratot ráolvasni nem lehet, sőt mi több, a kit az esküdtszék, publicistai kötelességének jóhiszemű teljesítése címén, valószínűleg, fel fog menteni, mert hiszen csak rossz néven sem veheti a hirlapírónak, ha egy előkelő társadalmi állást betöltő férfi információjának hitelt ad és ostromozza a korrupciónak elferdített igazságot.

Én ugyan megfosztattam ezen uton azon elégtételtől, melyre br. Kaas megbízottainak kijelentése után a Dániel által vállalt felelőség elbírálása közben bizton számítottam és melynek számításba vételével folytattam a további célhoz vezető eljárást, de nyertem helyette egy másik elégtételt és pedig azt, hogy vádoló Dániel László az önként vállalt felelőség elől megretirált.

A dolgok ezen állásában most már a sajtóügyi vizsgálóbíró által D. L. utmutatása szerint beszerzett bizonyító adatok — az én számadástételem — az esküdtek előtt elbírálás tárgyát alig képezheti, — mivel pedig a számadástétel nyilvános elbírálására sulyt kell fektetnem, Belügyminiszter ur ő nméltóságától a sajtóbíróskodás eljárásnak a jóhiszemű publicista, br. Kaas Ivor ellenében való beszüntetését, a vizsgálóbíró által vádoló D. L. utmutatása szerint beszerzett adatok átkövetelését és azoknak szigorú elbírálá-

sát kértem, — ennek vagy kérelmem nem teljesítése esetén a sajtóbíróskodás eljárásnak befejezte után a részletesebb ismertetést kötelességeim közé fogom sorozni.

Nagybecskerek, 1900, augusztus.

Rónay Jenő.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. sz.) mindennap reggeli 5 $\frac{1}{2}$ órától délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére csak kedden és pénteken délután 5 óráig. A kádfürdő egész nap este 7 $\frac{1}{2}$ óráig nyitva marad; zuhanyfürdő egész nap.

Augusztus 18. Nagybecskereki iparosok ünnepélye.
Augusztus 27. Közigazgatási bizottság.

— **Nagyboldogasszony.** A holnapi ünnep országos jelentőségét lapunk vezető helyén méltatjuk, szóljanak e sorok a Nagyboldogasszonynak, az ország pátronájának, a ki érdemes lett arra, hogy anyja legyen Isten fiának, végigszenvedje az anyaság nagy mártíromát s szegényebb szível járja a világot, mint az utszéli koldus. Hiszen az a gyermek nem az övé volt, hanem az egész világe. Bölcsőtől a keresztségig, — óriási ut. Nehéz küzdelmeiben látja az édesanya a fiát. Szenvedését százszorosan érzi, — a guny, megaláztatás, mely őt éri, ezerszeresen sebezi az anya szívet. Hova lett a boldog ragyogás az arcról? hova szálltak az öröm hófehér galambjai? Eltűnt minden, csak az emésztő sóvárgás maradt meg az asszony szívében:

— Adjátok vissza az én fiam!

Rólad, kinek élete merő türés, szenvedés vala, rólad, te jószágos, szelid asszony, — ime lásd, nem feledkezik meg a világ. Nem hálátlanok az emberek, — nem felejtik el, hogy mivel tartoznak neked. Dicsfény ragyogja be neved; mindenkor hálával, kegyelettel ünneplik annak fordulóját, — ma és mindörökkön örökké . . .

— **Istenisztelet.** A holnapi jubiláris ünnep megelőző aktusaként ma este 8 órakor meghuzzák a harangokat, a melyek fálórán keresztül fogják érelyelvükkel hirdetni a nagy napot. Holnap, Nagyboldogasszony ünnepén délelőtt 10 órakor Szabó Ferenc apátplébános nagymisést celebrál fényes segédlettel, melyre az összes hatóságok meghívót kapnak. Mise előtt Tedeum és alkalmi szent beszéd lesz, amelyet szintén az apátplébános fog tartani. A vegyes kar Gruber miséjét adja elő Berán János karnagy dirigálásával. Graduale-ra hegedű szolot játszik Berán. Offertoriumra a Polg. dalárda „Ave Maria“ négyes férfikart adja elő betét gyanánt.

— **A király születésnapja.** Ünnepnapja lesz szombaton a magyar nemzetnek. Az őszinte szeretet lángoló melegével, a rajongó lelkesedés egész hevével ünnepli meg szeretett királyának hetvenedik születése napját. Hetven év! Egy emberöltő telve munkálkodással és pihenést nem ismerő fáradozással. Hetven év! Egy emberöltő, mely idő alatt mind szilárdabbá és erősebbé forrt az a kapocs, mely a magyar nemzetet királyához fűzte. Es ez a kapocs a szeretet. Az egyszerű, de őszinte és lelkes szeretet, mely ott fészkel minden magyar ember szívében. Nagybecskerek város loyális polgársága is meg fogja ragadni az alkalmat az ünneplésre. Az első istenisztelet augusztus hó 17 én délután 6 órakor lesz az izr. hitközség templomában, 18 án délelőtt 10 órakor pedig a római katolikus plébániatemplomban folyik le az ünnepélyes isteni tisztelet. Mindkettőre hivatalosak a hatóságok, testületek, egyletek.

— **Mintagazdaság Pancsován.** Wikl Gyula, temesvári gazdasági tanár folyó hó 19 én Pancsovára érkezik, hogy a mintagazdaság üzemtervét megállapítsa s egyben megkísse a szerződést Dunajtsik Fülöppel, esetleg Mutevesics Péterrel, mint a kiknek birtokát kiszemelték a mintagazdaság céljaira.

— **Manöver előtt.** Fölharsannak a trombiták megperdül a dob, mennek a katonák. Porzik nyomukban az országot s járják a földeket nap-estig. A nagybecskereki honvédszászlóalj holnap reggel 7 óra 53 perckor indul Brunswik százados, helyettes zászlóaljparancsnok vezetésével a nagy őszi fegyvergyakorlatokra. Külön

vonat viszi őket Nagyikindán és Temesváron keresztül Buziásra. Utközben találkoznak a Szegedről induló törzsezreddel s tíz napon keresztül maradnak Buziáson, a honnan Lugos környékére vonulnak gyakorlatozni. Idehaza csak a póttartalékosok maradnak, a kik tegnap vonultak be. Eddigél úgy volt szokásban, hogy csak az őszi manőver után hívják be őket, de a legújabb rend szerint már most végzik póttartalékosbeli kötelezettségeiket. Parancsnokul Gönczy György főhadnagy, azonkívül be van osztva hozzájuk századonként egy egy tartalékos tiszt. Maga a zászlóalj csak szeptember 8-án, Kiszasszony napján kerül vissza ismét Nagybecskerekre.

— **A hegászentgyörgyi parkegylet 1900. évi augusztus hó 20-án a községi parkban nagyszabású Szent István-ünnepélyt rendez.** Belépti díj délután nincs, este személynként 60 fillér. A műsor a következő: Délután díjtekvés két tekepályán, virágbazár, tombola. Este műkedvelői színi előadás. Színpad kerület: „Virágfakadás”, Murai vigjátéka. Rendező: Rein Péter. Személyek: Kovács Péter — Pinkert Zsigmond, Márta, neje — Liphay Ilona, Nelli, unokahuga — Molnár Janka, Ödön, unokaöccse — Molnár Nándor, Kati — Schreiner Eliz, Laci — Schwartz Béla. „Furcht von der Schwiegermutter” egy felvonásos bohózat, Schreiner István, Kohn Rózsa, Oszusky Magda, Schreiner Elza szereplőkkel. A színi előadás kezdete: esti 8 óra. Végül tánc lesz.

— **Az Antikrisztus.** Csodálatos valami az örültség! A meghibbant agyvelő ritkán képzelet magáról, hogy kisebb lett, mint rendes körülmények között volt, hiszen nem is bolond, hogy ilyet higgyen. Hiszen az ép elméjük is nagyobbak mutatják magukat a valódi értéküknél, miért tegyen akkor kivételt, ha kikölkent rendes medréből egy kerék s szabad sok olyant cselekednie, a mi nem botránkoztat meg senkit? Egész tanulmány az örültek világa. Tudnak azok a saját képzeletvilágukban rendszeresebb gondolkodni, mint olyanok, kikre csak esztendők mulva mondják ki, hogy futóbolond s mégis közöttünk járnak. Tavaly esett meg, hogy egy tébolydában végigkalauzolt valaki két újságíró s rendre magyarázta nekik, hogy ki milyen rögeszmében szenved. Pompás humorral fejtegetett sok aktualitást s úgy viselkedett mint egy perfekt, szellemes ember. Az újságírók végül aztán elváltak tőle és megkérdezték, hogy tulajdonképpen kihez volt szerencsésük? A rejtélyes idegen erre sértett önérzettel dütötte ki a mellét:

— Hát nem ismernek? Hiszen én vagyok az Uristen!

Érdekes örültje van a módozi kórháznak is jelenleg. Az illető egy alig 28-30 éves kereskedő s ama rögeszmében szenved, hogy egyszer meghalt, de az Isten feltámasztotta és hatalmat adott neki, hogy holtakat az életbe ismét visszahívasson. Midőn újra a földre került, legelőször feltámasztotta szüleit, azután Erzsébet királynét, Rudolf trónörökösöt, Kossuthot, Barossot s még sok nevezetes embert. Ezután tehát nem kell félni a haláltól, mert ő mindenkiket feltámaszt, a ki az ő hatalmához folyamodik.

— **Az orfeumok ellen.** Nagybecskerekről szerencsésen megugrott az orfeum s egyhamar aligha lesz kedve újra betenni a lábát. Ez a tingli-tangli, mely „Első budapesti elite orfeum társulat”-nak nevezi magát, innen sok hányattatás után elkerült Temes-Kubinba. Mikor az első estére nagy falragaszok hirdették az előadást, az orfeum direktor azt hitte, hogy a jó kubiniak csak úgy önzölnének majd a kasszához. De nagy volt a csalódás, a mikor a „trupp” csak néhány lámpa és két pincér előtt találta magát. Az „elite” társulat még az éjjel elhagyta Temes-Kubint, melynek közönsége ily dicséretre méltó példát adott a német tingli-tanglik ellen.

— **Rabló cigányok.** Egy nagyobb csapat cigány karaván róta az országutat O-Telek határában, midőn Rehák György szőlője előtt elhaladva, a mosolygó almák és körték becsábitották a füstös népséget és minden lelkifurdalás nélkül elkezdtek rakodni, a purdék a fákra mászták s lerázták a gyümölcsöt, az asszonyok s leányok fölszedegették, a legények és emberek pedig a kosokra hordták az egész gyümölcs-termet a vajda kommandója mellett. Mikor a gazda megbizottja, Rabi János, aki a szőlőben lakik, észrevette a rémséges pusztítást, kerepelni kezdett, de mit tehetett egy nagyszámu cigány csapat ellen. Sőt ezek tulerejük érzetében alaposan eldöngötték Rabi Istvánt s félholtra verve, be-

dobták a szőlő árokba; és mint a kik dolgaikat jól végezték, a könnyen szerzett zsákmánnyal tovább hajtottak. A gyorsan értesített csendőrség utánok vágatott s a vigan nótázó cigánykaravánt visszatartotta s 11 férfit átadott a módozi kir. járásbírósnak.

— **A termés.** A rekkenő hőséget végre hűvösebb idő váltotta fel. A múlt hét elején megindult eső a kapás növényekre általában, de különösen a tengerire kedvező volt. A munka kevés megszakítással zavartalanul folyik, a cséplés és behordás napirenden van. De minél közelebb érünk az aratás végére, annál több a panasz a termés eredményét illetőleg. A hozam ugyanis nem felel meg egészen a várakozásnak. Gyenge termésünket azonban nem kizárólag a július 7-iki vihar idézte elő, hanem ezt némileg a mostoha tavaszi időjárásnak is lehet tulajdonítani. A termés szalmára nézve elég jó, de szemre nem valami fényes, mert a forróságtól a szemek hirtelen megérelleltek, minek folytán halványak, hibásak és egyenetlenek lettek. A minőségre nézve, a korai buzákat általában sulyosabbak, mint a későbbiek és a mi legfőbb hibája ideitermésünknek: erősen pótlékos. A kisebb gazdák még földekbe is gazos búzát vetnek és ennek tulajdonítható, hogy tiszta szokványos búzát alig, vagy csakis a megfelelő manipuláció útján nyerhetünk. Szokványos búza, ha minőségileg talán igen, de a pótlékosat illetőleg, a melyből maximum csak 4%-nak szabad előfordulnia, az idén csak ritka helyen lesz. Az árpa cséplése a legközelebbi napokra várható. Ugy minőségre, mint mennyiségre nézve nagyon változó termést ad; a koraiak szebb és jobb eredményt adnak, a későbbiek silány maggal fizetnek, átlag 7-8 mmra számítanak. A zab a nagy hőségben hamar megérett és ennek folytán a szem apró, nyomott és szintelen; hozadéka 7-8 mmra tehető. A tengerit pár hét óta silylé már a tulmeleg időjárás, de az utolsó esőzések folytán bizonyára felüdültek; itt ott azonban, hol a pajorok által megrágtatott, levelei teljesen elfonyadtak. Igaz ugyan, hogy helyenként a már csak későn jött eső és ezáltal a gyenge csövezés miatt panaszokodnak, de ez csak kis része vidékünknek, holott nagyjából általában megelégedést észlelünk. **Készárú üzlet:** A vásárnap piacra került áru összessége 10-15 vaggonra tehető. Az alacsony árakkal szemben gazdáink igen tartózkodóak, csakis legégetőbb szükségletük fedezésére adnak el kis tételeket. A buza ára a minőség különbözősége és a pótlék mennyisége szerint 6-40-7-10 korona között váltakozott. Rozs alig volt, a kevés zab pedig silány, apró és szem nélküli 4-20-4-50 koronán kelt el 50 kgként.

— **Nagybecskereki kivándorlók.** Az országos statisztikai hivatal megküldte Nagybecskerek város tanácsának azoknak a névjegyzékét, akik a múlt 1899. évben a m. kir. belügyminiszteriumtól utlevelet nyertek, azzal a felhívással, hogy nyomoztassa ki, vajon mennyien tértek vissza Nagybecskerekre s mennyien maradtak a külföldön. A névjegyzék szerint a múlt év folyamán összesen 169 nagybecskereki lakos nyert utlevelet, leginkább Romániába és Szerbiába, ezek bizony tényleg ott is maradtak, valamint elveszett Magyarországára nézve az a 8 nagybecskereki kivándorló, akik Amerikába mentek jobb hazát keresni. Körülbelül százan vannak azok, akik végképpen elhagyták Nagybecskereket, a többi 69 utlevél tulajdonos csupán utazásra, ismeretei gyarapítására kérte ki az utlevelet. Szomorú statisztika ez így is Aranyhegyeket mennek keresni, azt hiszik, hogy tejjel-mézszel folyik ott minden folyó. Elhagyják a biztost, keresik a „nincset” s kifosztva vagyontájkából, de reményeikből is, vagy elzültenek, vagy ha van elég lelki erejük, úgy hazakerülnek, hogy kezdjék újra elülről azt a nehéz életarcot, a mit átláboltak már egyszer. Vajon mikor jön meg a nép józan gondolkodása s mikor tér arra a tudatra, hogy a jelenlegi hazája is lehet tejjel, mézzel folyó ország, ha nem állja a munkát és becsületet szándékkal, erős akaratú és

munkakedvvel fog a munkához. Ha valaki dolgozni akar, azért még nem kell kivándorolnia, odakünn pedig százszorta nehezebbek a megélhetési viszonyok, de százszoros munkát is kívánnak.

— **Megölte egy kifli.** Táncczos János kovácsmesternek egy kifli okozta vesztét. Betegen feküdt a módozi kórházban, a hol hashártyagyulladását gyógyították. Allapota a legutóbbi időben annyira javult már, hogy bizton remélték felgyógyulását. A napokban azonban meglátogatta a felesége, a ki becsempészett hozzá egy kiflit. A beteg a kifli egyharmad részét megette s aznap még 40 fokos láz, hideglelés és erős hányási tünetek között meghalt. Az igazgató főorvos a halál beállta után találta meg a párnák alatt a kifli maradékot és megállapította, hogy a megevett kiflidarab az elvékonyodott hártyszerű belet átszurta s hogy ez okozta a beteg halálát. Az elhunyt, kit illetékesen egy kifli ölt meg, szorgalmas derék mesterember volt s maga után özvegyén kívül három kiskorú árvt hagyott.

— **Mi okvetlen szükséges egy hölgynek?** Szép, tiszta, üde arc! Ez a legkönnyebben és legbiztosabban az egész világon elismert és kedvel Margit crém használata által érhető el. E teljesen ártalmatlan törvényesen védett arckenőcs, mely sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz, a szeplőt, májfoltot, pattanást és az arc mindennemű tisztatlanságát pár nap alatt eltávolítja, a ráncokat kisimítja és az arcnak finom, fiatal, rózsaszín ad. Kapható a készítőnél: Földes Kelemen gyógyszerésznél Aradon és minden gyógyszerárban. Nagy tégely 2, kicsi 1 korona. (5.4)

— **A Horgony-Pain-Expeller** igazi, népszerű háziszerré lett, mely számos családban már több mint 27 év óta mindig készletben van. Hátfájásnál, csipfájdalom, fejfájásnál, köszvényénél, csuszál stb.-nél a Horgony-Pain-Expellerrel való bedörzsölések mindig fájdalomcsillapító hatásuknak bizonyultak sőt járványkóránál, minő: a kolera, hányóhasfolyás, az altestnek Pain-Expellerrel való bedörzsölése mindig igen hasznosnak bizonyult. Ezen kitűnő háziszerré jó eredménnyel használtott bedörzsölésként az influenza ellen is 40 kr., 70 kr. és 1 frt üvegenkénti árban a legtöbb gyógyszerárban készletben van, hanem bevásárlás alkalmával mindig határozottan: mint „Richter-féle Horgony-Pain Expeller” vagy „Richter-féle Horgony-Liniment” kérendő és a „Horgony” védjegyre kérünk figyelni.

Vonatok érkezése és indulása

Nagy-Becskekerekre, illetve Nagy-Becskekerekről.

Érvényes 1900. május hó 1-től.

Erkezik:

a) a nagybecskerek bégaparti (thév.) pályaudvarra:

Zsombolyáról: délelőtt 9 óra 15 p.; este 8 óra 34 p.
Pancsováról: délelőtt 9 óra 15 p.; délután 5 óra 18 p.
Temesvárról: este 8 óra 34 p.; éjjel 10 óra 18 p.
Verseczről: délelőtt 9 óra 15 p.; este 8 óra 34 p.
Alibunárról: este 8 óra 34 p.
Zsombolyáról: (keskenyvágányu vonalon) délelőtt 11 óra 20 p.; este 7 óra 05 p. (csak minden vasárnapon).
Csösztelekről: (keskenyvágányu vonal) reggel 6 óra 24 p. (csak minden kedden, pénteken).

b) a nagybecskerek (nknbt.) pályaudvarra:
Budapest—Nagy-Kikindáról: reggel 7 óra 52 p.; délután 4 óra 45 p.; éjjel 10 óra 22 p.

Indul:

a) a nagybecskerek-bégaparti (thév.) pályaudvarról:
Zsombolyára: délután 4 óra 36 p.
Pancsovára: reggel 8 óra 28 p.; délután 5 óra 30 p.
Temesvárra: délelőtt 9 óra 24 p.; délután 4 óra 36 p.
Verseczre: reggel 5 óra 59 p.; délután 4 óra 36 p.
Alibunárra: reggel 5 óra 59 p.
Zsombolyára: (keskenyvágányu vonal) délután 5 órakor.
Csösztelekre: (keskenyvágányu vonal) délelőtt 11 óra 30 p. (csak minden kedden, pénteken és vasárnapon).

b) a nagybecskerek (nknbt.) pályaudvarról:
Nagy-Kikinda—Budapestre: reggel 5 óra 45 p.; délelőtt 11 óra 49 p.; este 7 óra 05 p.

T
K
Bud
ered
red tá
osztrák
ben kül
Körber
tott csal

Bud
ered.
Az egés
datlan
notabilit
képvisel
a nánás

Bud
ered. tá
üresedet
kezdet
jelölt m

Bud
eredeti
tik: Ste
el nagy
Meszlen

Bud
eredeti
szövets
földnyir
Ho
előtt 80
dult Pe
10.000

A

B

Bánság
Tiszavil
Pestvidé
Bácska

Rozs
Árpa
Zab
Tenger

Bud
Lloyd
mérésk
lanok.
Buz a
" 19
Rozs
Zab
Tenge
" 1
Repe

113492/00

113492/00

folyó
viszán
célokra
mint

eladás
kikötte
vasutak
melyek
lehetne

TÁVIRATOK.

Körber miniszter a királynál.

Budapest, aug. 14. (A „Torontál” ered. távirata.) Bécsből táviratozzák: Körber osztrák miniszterelnököt ma délelőtt Ischlenben külön kihallgatáson fogadta a király. Körber ezután részt vett a felségnél tartott családi ebéden.

Az esztergomi ünnepek.

Budapest, aug. 14. (A „Torontál” ered. távirata.) Esztergomból sürgönyzik: Az egész város ünnepi díszben áll. Szakadatlan egymásutánban érkeznek főpapok, notabilitások. Frigyes főherceget, a király képviselőjét, a főbíró, a kormány tagjait a nánási állomáson fogadják.

A tapolcai választás.

Budapest, aug. 14. (A „Torontál” ered. távirata.) A Mócsy Antal halálával megüresedett tapolcai kerületben ma vette kezdetét a pótválasztás. Abaffy néppárti jelölt megválasztása bizonyosnak látszik.

Steiner püspök temetése

Budapest, aug. 14. (A „Torontál” eredeti távirata.) Székesfehérvárról jelentik: Steiner Fülöp püspököt ma temették el nagy pompával. A temetési szertartást Meszleny Gyula szatmári püspök végezte.

A kínai veszedelem.

Budapest, aug. 14. (A „Torontál” eredeti távirata.) Sanghaiból jelentik: A szövetségesek szombaton délben 20 mérföldnyire voltak Pekingtől.

Honkongi jelentések szerint tegnapelőtt 8000 fekete zászlós kínai katona indult Pekingbe. A júni ai király szintén 10.000 embert rendelt Pekingbe.

Budapesti gabonaüzede.

Budapest, 1900. augusztus 14.

A kasszárúület hivatalos árjegyzései:

B u z a	kilo	50 kilogr. ára		kilo	50 kilogr. ára	
		kor-1911	kor-19		kor-1911	kor-19
Bánsági	ó	76	7.50	7.60	80	0.—
Tiszavidéki	„	76	7.45	7.60	80	7.90
Pestvidéki	„	76	7.20	7.40	80	7.75
Bácskai	„	76	0.—	0.—	80	0.—
Rozs	uj	elsőrendű	70—72	6.80	6.95	
„	„	másodrendű	—	6.65	6.75	
Árpa	„	takaromány	60—62	5.90	6.10	
„	„	égetni való	62—64	5.50	5.80	
„	„	sőrözésre való	64—66	0.—	0.—	
Zab	„	—	39—41	5.35	5.45	
Tengeri	ó	bánsági	—	6.25	6.45	
„	„	másnemű	—	0.—	0.—	

Határidő-üziel.

Budapest, aug. 14. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) Kielégítő kínálat mellett mérsékelt vételkedv. Az árak változatlanok. Kötetelt:

Buza őszre	7.81—7.82
„ 1901. apr.	8.19—8.20
Rozs őszre	7.07—7.08
Zab „	5.40—5.41
Tengeri augusztusra	6.38—6.39
„ 1901. májusra	4.95—4.96
Repece őszre	13.90—14.—

Hirdetések.

113492/900. sz.

Magy. kir. államvasutak.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága a folyó 1900. év folyamán visszanyert és még visszanyerendő pályafentartási és vágányépítési célokra már nem használható:

mintegy 900 tonna különféle ócska acélsin
 „ 3000 „ belföldi „ vassin és
 „ 3400 „ külföldi „ vassinak
 eladása céljából nyilvános pályázatot hirdet; kikötöttek azonban, hogy a magy. kir. államvasutak részéről ezen mennyiségekre nézve — melyek korlátlanul nagyobbak vagy kisebbek lehetnek — semminemű kötelezettség nem vállal-

tatik s hogy vevő az 1900. év végéig tényleg rendelkezésre álló mennyiséget tartozik a felajánlott egységáron átvenni.

Ezen sinek teljes kocsirakományokban a m. kir. államvasutak valamely állomásán bérmentve kocsiba rakva és hivatalból lemozdítva azon részmenyiségekben bocsátatnak a vevő rendelkezésére, a mint azok az ügylet megkötésekor készletben vannak, illetve az év végéig a pályából visszanyeretnek.

A f. év november hóban rendelkezésre álló készlet a vételár előzetes lefizetése mellett legkésőbb f. évi december hó végéig; a december hóban visszanyerendő sinek pedig legkésőbb 1901. évi január hó végéig feltétlenül átveendő.

A sinek minden kötelezettség nélkül az egyes darabok szelvényére és minőségére adatnak el; a sinek hosszát illetőleg megjegyeztetik, hogy csakis öt méteren felüli és öt méteren aluli hosszal bíró darabokra vállalkunk kötelezettséget, miért is oly ajánlatok, melyek határozott hosszakat vagy szelvényeket kötnek ki, figyelembe nem vétetnek.

Kikötöttek, hogy minden ajánlattevő ajánlatával az a felett hozandó határozatig kötelezettségben marad.

Ajánlat részmenyiségre is tehető. Az ajánlattevő a jelen hirdetésben felsorolt feltételeken kívül magára nézve kötelezőknek ismeri el a magy. kir. államvasutaknak az ócska anyagok eladása iránt 122291/96. sz. a fennálló általános feltételeit, a melyeket ívenként 30 filléres magyar bélyeggel és aláírásával ellátva ajánlatához csatolni tartozik. Ezen feltételek 30 filléret a nyomtatványtárhoz megszereshetők. Vidéki megkeresésekre, melyek írásban a nyomtatványtárhoz intézendők 30 fillér és megfelelő postabélyeg beküldése ellenében megküldetnek.

Az ajánlatban az átvételi állomás, továbbá az ajánlati ár korona értékben (számmal és betűvel), végre az idézett feltételek elfogadása világosan kiteendő.

Felhívattak tehát a pályázni szándékozók, hogy lepecsételt s egy koronás magy. kir. bélyeggel ellátott ajánlataikat ezen külfelirattal: „Ajánlat ócska sinek megvételére 113492/900. sz. hoz”, folyó évi szeptember hó 5-ének déli 12 óráig anyag és leltár beszerzési szakosztályunknál (Andrássy-ut 73. sz. II. em.) benyújtani sziveskedjenek.

Bánatpénzképen az ajánlott egységár szerint kiszámított értékösszeg 5%-a az ajánlat benyújtását megelőző napjának déli 12 óráig főpénztárunknál készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban leteendő.

Bánatpénz nélküli, elégtelen bánatpénzzel, a határidőn túl beérkező ajánlatok, ugyszintén olyanok is, melyek az előirt feltételek nélkül érkeznek és pótajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Más ügyletek biztosítására letétünkben levő biztosítékok ezen ajánlathoz nem fogadtatnak el bánatpénzzel.

Egyébként a magy. kir. államvasutak igazgatósága fentartja magának a jogot, hogy az ajánlatok között, tekintet nélkül az ajánlott árra, szabadon választhasson, hogy az egyes ajánlók-nak tetszése szerinti részmenyiségeket is engedhessen át, végre, hogy a cél elérésére bármely más intézkedést is teheszen.

Ha ajánló a kiirt egész mennyiségre, vagy annak bizonyos meghatározott részére kíván ajánlatot tenni, ezt ajánlatában határozottan kifejezni tartozik.

Budapest, 1900. augusztus hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnommat nem díjaztatik.)

101147/1900.

M. kir. államvasutak.

Hirdetmény

A magyar királyi államvasutak Pozsony állomásának Lamacs felőli végén egy új alagut fog létesíteni és az e célból végrehajtandó munkák, valamint a kapcsolatos föld- és sziklamunkák, támasztó és beléfalak, végül az utépitmények előállítására ezennel nyilvános versenytárgyalás hirdettetik.

Az ajánlat alapjául szolgáló tervek, az egységárjegyzék, költségelőirányzat, továbbá a szerződési tervezet, az ajánlati minta és pályázati feltételek a magyar királyi államvasutak igazgatósága központi tervtárában Budapest Teréz-körút 56. földszint és a pozsonyi építő kirendeltségnél 30 korona lefizetése mellett kaphatók.

Ezen építés tárgyában teendő ajánlatok legkésőbb f. é. augusztus hó 17-én déli 12 óráig nyújtandók be a magyar királyi államvasutak építési és pályafentartási főosztályánál (Budapest, Teréz-körút 56. II. emelet.)

Minden ajánlat bélyegezve, lepecsételve és következő felirással ellátva nyújtandó be:

„Ajánlat a Pozsony állomás Lamacs felőli

végén létesítendő alagut építési munkáinak elvállalására”.

Az ajánlat benyújthatása céljából 30000 k. szóval harmincezer korona bánatpénz készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb az ajánlati tárgyalást megelőző napon vagyis f. é. augusztus hó 16-án déli 12 óráig leteendő a magyar kir. államvasutak központi főpénztáránál (Budapest Andrássy ut 72/175. földszint.)

Az értékpapírok a budapesti, illetőleg bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett 14 napnál nem régebb utolsó napi árfolyam szerint számítva fogadtatnak el bánatpénzzel, azonban azok semmi esetre sem számíthatók névértéken felül.

Pósta útján beküldendő ajánlatok és bánatpénzek térít vevény mellett adandók fel.

Budapest, 1900. június.

(Utánnommat nem díjaztatik.)

20208/1900. számhoz.

Magy. kir. államvasutak. Üzletvezetőség Zágráb.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak alólirott üzletvezetősége nyilvános pályázat útján biztosítani kívánja a vonalain alkalmazott azon hivatalnok és hivatalnok gyakornokai részére szükséges egyenruha darabok készítését, kik a fennálló egyenruházati szabályzat értelmében szolgálatközben egyenruhát viselni tartoznak.

Az ezen hivatalnokok és hivatalnok gyakornokok által rendszerint viselendő egyenruha darabok a következők:

1. Nyári zubbony.
2. Tavasz és őszi zubbony.
3. Téli zubbony.
4. Nyári nadrág (sötétkékes) szürke vagy drapp színű posztóbol.
5. Tavasz és őszi nadrág.
6. Téli nadrág.
7. Tavasz és őszi felöltő.
8. Téli felöltő.
9. Nyári sapka.
10. Nyakravató.
11. Keztyű.
12. Karkötő.

Az 1—8. tétel alatt felemlített ruhadarabok készítéséhez megkívántató felső kelméket tartozik azon cég, ki az 1—8. tétel alatt felsorolt ruhadarabok elkészítésével megbízatni fog, egy belföldi posztógyárossal beszerezni.

Ezen ruhadarabok elkészítésére és szállítására vonatkozó részletes feltételek megszereshetők az alólirott üzletvezetőségénél a hivatalos órák alatt, mely feltételek aláírottan az ajánlattal együtt következő felirattal ellátva:

„Ajánlat a hivatalnoki egyenruha darabok elkészítése iránt” 1900. évi augusztus hó 28-án déli 12 óráig az alólirott üzletvezetőséghez benyújtandók, vagy posta útján beküldendők, hová is bánatpénzképen, mely esetleg ovadék gyanánt is fog szolgálni, 400 korona készpénzben vagy értékpapirokban 1900. évi aug. hó 27-én déli 12 óráig beküldendők.

Az alólirott üzletvezetőség fentartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül, tekintet nélkül az ajánlott egységárra, szabadon választhasson.

Az üzletvezetőség.

31761. FI/V. szám.

Magy. kir. államvasutak.

Hirdetmény.

A kézbesíthetetlen és fölös szállítmányok, a vasuti üzleszabályzat 70. § a értelmében nyilvános árverés útján d. e. 9 órakor az alább felsorolt állomások teherárúraktáraiban következő napokon kerülnek eladásra, melyre a t. közönség ezennel meghívatik.

Bpest Józsefv. állomáson 1900. augusztus 16-án	
Pozsony	21-én.
Győr	21-én.
Szatmár-Németi	21-én.
Veszprém	22-én.
Szeged	22-én.
Kolozsvár	22-én.
Budapest Dprnt	23-án.
Arad	23-án.
Kassa	23-án.
Kecskemét	27-én.
Debrecen	27-én.
Zágráb	27-én.
Szabadka	28-án.
Pápa	28-án.
Békés-Csaba	28-án.
Eszék	29-én.
Pécs	29-én.
Nagyvárad	29-én.
Budapest nyug. p. u.	30-án.
Miskolc göm. p. u.	30-án.

Budapest, 1900. évi augusztus havában.

Az igazgatóság.

Kishirdetések.

Egy szó ára 4 fillér.

Julius hó 1-től kezdve semmiféle hirdési beiktatás után a szokásos 30 krajcáros bélyegilletéket megfizetni nem kell. Tehát a címmel ellátott

kishirdetések is bélyegmentesek.

Minden kishirdetés beiktatása legalább 60 fillérbe kerül és 15 szó lehet, minden további szó 4 fillérbe, vastagabb betűből 8 fillérbe kerül.

A kis hirdetések előre fizetendők. Ertesítéseket a kiadóhivatal ad; levélbeli kérdésekre a válasza való bélyeg melléklendő. Telefon-értesítéseket nem ad a kiadóhivatal.

Legelőszerebb a hirdési illetéket postautalványon küldeni s a szöveget a szelvényre írni. Amennyiben levélben küldetik a hirdetés, úgy az ára bélyegben is mellékelhető.

Akinek

ismeretség híján

házasáras, nevelőre, üzletvezetőre, könyvelőre, segédre, ispánra, gazdaságtudásra, kocsisra, vinceszere, kertészre, kocsárosra, gazdaságtudásra, szakácsnőre, szobalányra, házi- vagy irodasolgárra, pénzbeszedőre, házmesterre, stb.-re van szükség, aki

aki

eladni kíván butort, szongorát, bort, gyümölcsöt, gabonát, házat, telket, birtokot, kocsit, lovat, aki

aki

bérbeadni kíván birtokot, házat, vadászterületet, halászatot, üzletet, műhelyt, lakást stb. vagy aki

aki

mindenféle vétel vagy bérbevételei céljából keresi; aki

aki

valamely állást betöltőni kíván: legbiztosabban ér célt, ha a Torontál pol. napilap

kishirdetési

rovátát használja.

Jó hazi koszt

kapható Tarnay-féle házban az udvarban. Bár. Ugyanott deákok felvételnek teljes ellátásra Horák Johanna. 514

J.
Szerdán reggel fél 9-kor rendes helyen várom. En már 8 órakor ott leszek. 279 A magáé.

A pénzügyi palotában
egy nagy bolthelyiség (a volt fogyasztási szövetkezet helyisége) azonnal bérbeadó.

Ugyanott az üzleti be-
rendezések is jutányosan megkaphatók. Bővebbet a kiadóhivatalban. 510

Lakás.

Mária Terézia-utca 2060. számú házban egy 3 szobából és összes mellék-helyiségekből álló szép utcai lakás csinos kerttel, évi 230 forintért f. évi november 1-ével kiadó. Bővebbet e lap kiadóhivatalában. 511

Mézeldás.

Délvidéki tiszta pergett virágméz, kilója 1 korona 50 fillér árban kapható Póti Ferencnél Nagybecskereken (Torontál). Őt különösen szállításra portmentesen szállítatják. 283

Varrógépek.

25 frt készpénz, vagy utánvét mellett ajánlunk egy új Singer magaskaru családi varrógépet 6 évi jótállással, zárszekrényvel és minden készülékével ellátva. Javítások szakszerűen és pontosan eszközöltetnek. Varrógép és kerékpár gyári raktár Budapest, VI. Izabella-utca 86. 275

Hamisítatlan

magyarádi bort 18 főtől 22 főtől rendelhetni Deutsch A. nál Aradon, Deák Ferenc-utca 3. sz. 282

Ispán

kerestek 1400 holdas birtokra, melyen tulajdonos maga gazdálkodik Földmivesséskolát végzett, gyakorlatlalt bír., szerényebb igényű egyén, bizonyítványokkal felszerelt ajánlatával forduljon a Felsőszentiváni gazdasághoz, u. p. Dömsöd (Pest megye). 277

Üzleteladók és vevők
felkértek megbízatás esetén bizalomteljesen a már 14 év óta fennálló, előnyösnek elismert és törvényszéki bejegyzett Niemetz Gyula üzlet adásvételi ügynökségi irodájához Budapest, József-körút 22. sz. fordulni sziveskedjenek. 258

Fegyverszokások

alóli felmentéseket és minden más ügyeket legnagyobb siker mellett és gyorsan eszközöl Simaházy B. Sándor okl. jegyző Budapest, Kerepesi-ut 71 sz., III. em. 3. 40 fillér választó jegy csatolása mellett azonnal választatják. 263

2. Német-Párdányi róm. kath. lelkész lak javítása iránt 780 kor. 71 fill. kikiáltási árral és a község által természetben vagy esetleg készpénz egyenértékben viselendő kézi és igás napszámokkal.

3. Új bessenői róm. kath. lelkész lak javítása iránt 466 korona 13 fillér kikiáltási árral és a község által természetben viselendő kézi és igás napszámokkal.

4. Grabáci róm. kath. templom javítása végett 1548 korona 32 fillér kikiáltási árral és a község által természetben vagy esetleg készpénz egyenértékben kézi és igás napszámokkal.

III. A nagybecskereki m. kir. kincstári ispánságnál 1900. évi augusztus hó 24-én d. e. 9 órakor.

A nagykikindai róm. kath. templom és lelkész lak javítására 1435 korona 43 fillér kikiáltási árral és a község által természetben viselendő kézi és igás napszámokkal, esetleg az azokért a költségvetés szerint megállapítandó 118 korona 58 fillér készpénz egyenérték fizetése mellett.

IV. A kulai m. kir. kincstári ispánságnál 1900. évi augusztus hó 25-én d. e. 9 órakor.

1. Ó-kéri róm. kath. templom és lelkész lak javítására 329 korona 58 fillér kikiáltási árral és a község által viselendő kézi és igás napszámokért a költségvetés szerint megállapított 27 korona 79 fillér készpénz egyenérték fizetése mellett.

2. A filippovai róm. kath. templom s lelkész lak javítására 14091 korona 69 fillér kikiáltási árral s a község által viselendő kézi és igás napszámokért költségvetésileg megállapított 1167 korona 21 fillér készpénz egyenértékkel.

3. A kuczurai r. k. templom s lelkész lak javítására 2185 korona 77 fillér kikiáltási árral és a község által természetben kiszolgáltatandó kézi és igás napszámokkal.

4. Gajdobrai r. kath. templom s lelkész lak javítása végett 8772 korona 35 fillér kikiáltási árral és a község által természetben kiszolgáltatandó kézi és igás napszámokkal.

5. A rácz-militicsi r. kath. lelkész lak javítása iránt 1558 kor. 17 fill. kikiáltási árral és a község által természetben viselendő kézi és igás napszámokkal.

6. Dautovai róm. kath. templom javítása végett 960 kor. 67 fill. kikiáltási árral és a község által természetben viselendő kézi és igás napszámokkal.

7. Priglszent iváni róm. kath. templom javítása iránt 188 kor. 77 fill. kikiáltási árral és a község által természetben viselendő kézi és igás napszámokkal.

V. A pancsovai m. kir. kincstári ispánságnál 1900. évi augusztus 27-én d. e. 9 órakor.

A sándorházi lelkész lak javítása iránt 1470 kor. 89 fill. kikiáltási árral.

VI. A temes-szent-andrási m. kir. kincst. ispánságnál 1900. évi augusztus 29-én d. e. 9 órakor.

1. A temes-rékási kincst. ispáni lak helyreállítása végett 865 kor. 29 fill. kikiáltási ár mellett. Az árlejtési feltételek és költségvetési okmányok lent elősorolt hivatalok helyiségeiben a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Aradon, 1900. évi augusztus hó 7-én.

M. kir. Jóságigazgatóság.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Végrehajtó-írnok

alkalmazás. nyer folyó évi szeptember 1-től; feltétel: a jegyzői és anyakönyvi ügyekben némi jártasság, magyar és német nyelv tökéletes, román nyelv szóbeli tudása, szorgalom, szép írás, biztos számolás. Fizetése évi 800 korona, havi előleges részletekben, anyakönyvvezető-helyettesé váló kinevezése esetén évi 40 korona.

Klekkén, 1900. évi augusztus hó 6-án.

712-3.2

Hollstein Ede,

jegyző.

Pancsovai főszolgabírósgától.

4966. sz. 1900.

723-2.2

Pályázati hirdetmény.

Az üresedésbe jött Révaujfalu községi segédjegyzői állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen állással a következő javadalmazások vannak egybekötve:

1. Készpénzben évi fizetés 1000 kor.
2. Lakbér illetmény 240 korona.
3. 800 □-ölnyi konyhákert haszon. élvezete 40 korona értékben.
4. 3 öl tüzi fa 72 korona értékben.
5. Az anyakönyvvezetői helyettes jutalmódija évi 40 korona.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy a törvényben előírt képesítést igazoló és eddigi működésükről szóló bizonyítvánnyal felszerelt kérvényüket 1900. évi szeptember hó 2 ig alól irótnál nyújtsák be, mert a később beérkező kérvények figyelembe vételét nem fognak.

A választás 1900. évi szeptember hó 3-án d. e. 10 órakor fog Révaujfalu községében megejtetni.

Pancsován, 1900. évi augusztus hó 9-én.

Jablonszky,
főszolgabíró.

Ház-eladás.

A beodrai piactér közepén, a szerb templom átellenében, egy eszerpfelelő ház, mely áll: egy előszoba, egy fürdőszoba, 2 utcai és 2 udvari szobából, valamint istálló, kocsiszin, egy nagy kert és egy utcai nagy magtárhelyiségből, padlással, azonnal eladó, vagy november 1-én bérbeadó. Bővebb felvilágosítással szolgál

725-3.2

Sporer Dániel,
Beodran.

Szülő

legfinomabb minőségben

Dr. Brájjer Lajosnál

Uri-utca.

716-x.3

14816. szám. 1900.

724-2.1

Építés árlejtési hirdetmény.

Árlejtés fog tartatni:

Az aradi m. kir. jóságigazgatóságnál 1900. évi augusztus 21-én d. e. 9 órakor.

1. A csanád-palotai róm. kath. plébánia és istálló épület javítása iránt 527 korona 61 fillér kikiáltási árral és a község által készpénzben viselendő 60 korona 23 fillér értékű kézi s igás napszámokkal.

2. A glogováci róm. kath. templom és plébánia lak javítása iránt 1942 korona 19 fillér kikiáltási árral és a község által természetben kiszolgáltatandó 86 kor. 91 fill. értékű kézi s igás napszámokkal.

II. A temes-szent-andrási m. kir. kincstári ispánságnál 1900. évi augusztus 22-én d. e. 9 órakor.

1. A knézi róm. kath. templom javítása iránt 2707 kor. 20 fill. kikiáltási árral és a község által természetben viselendő kézi és igás napszámokkal.

Hirdetések

felvételnek a

„Torontál”
kiadóhivatalában.